Orrila-Mayo
23
Egubaztena - Miercoles
Bilbao, 1934

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA			
...bao'kua... ...	6,00	Irko.	Iru ilez
Bilbao'atazkua	7,50	"	"
Idazki-Itunmena	62,00	"	urtez
Atzarrijetakuak	100,00	"	"

Beldayen itunduba

XXII urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17, 1.º || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 6.693 zenbakija

Egunekua

"Anboto'ko zorgiña"

"¿Nok eztau entzun andere onen izpaŕik?

Noxian-bein Anboto'tik Aizkoŕi'ra juaten da; auxe gabez ixaten da, ortzian ixaŕ argitsu bat ageŕturik. Axe gogoŕak abots zolijaz lagunduten dautso, ta Gona-goŕijak itxaŕtuten dira aguŕ-egiťeko.

Zorgin onek Anboto'ko leiz baten bere bixi-tokija dauko; leku ikaragaŕija, baña ezta emen beti bixi.

Orozko'ko artzain zaŕ batek, askotan esan daust, Anboto'ko zorgiña saspi urte an bixi dala, ta beste saspi Supelegoŕ deritxon lexan.

Supelegoŕ au Gorbea 'n dago, Itxiña deretxagun lekuban, aitz-aŕtian; leiz andija da, ta saŕiťan baŕu-baŕuban ixan naz artzain onegaz.

Batzutan iťaundu neutson artzañari:

—¿Ta orain nun bixi-da, emen ala Anboto'n?

Eta artzañak, iŕi-baŕez, erantzuten eustan:

—¡Batek ba-daki! (Batepaki)."

卐 卐 卐

Emen goratxubago imiñi doguna, "Egutegi Bizkataŕa,,'tik aŕtu doguna da.

Egutegi onek be, antza dagonez, Anboto'ko zorgiñatzaz zeozer etzun-edo dau, ba, zorgin-edesti ezagun au bere oŕitxubetan ageŕtuten dau-ta.

Gu ondiño umetxubak gintzazanian be, Anboto'ko zorgiñatzaz, iñun ziran gauza baŕagaŕijak esaten ziran.

Guri, baña, zorgiña barik, "Anboto'ko damea" zala esaten euskuben.

Eta buru-eretxi aŕoputz bat zalako, bere buruba beste batzubena baño edeŕago erakustiaŕen, buruban eban adats edeŕa oŕaztu eta oŕaztu ibiĺen zala.

Eta betiko oŕaztute arek gogait-eragin-da-edo, "damea"-ren ama asaŕatu egin zala, ta bere asaŕe-aldijan alabea añen-bidez beti oŕaztuten iñarduteko dongetsiťa imiñi ebala.

Anboto'ko "Damea"-tzaz idatziťako ipuin-edesti poliťa, Belaustegi'taŕ Pantzeska euzkel-idazle trebiak idatzi ebana da.

Poliťa ta merkia be bai, "Jaungoiko-Zale,,'ren idaztitegijan bost txakuŕtxikiťan saltzen dabela uste dot-eta.

"Euzkerea"

Bilbao'n iĺa birik baten argiťaltzen dan aldizkingi au, eskubetaratu dogu.

Azkenengo eskubetaratu yakun au, epala-joŕala'ri jaokana da.

Aldizkingi abeŕtzale au, euzkeraz eta eŕderaz idatziťa dago. Eŕderaz, oŕaťiño, idazlan geyago dakaŕz.

Eta onek bere zijua dau, Euzkeltzale asko garanaŕen be, ba, ondiño, olako aldizkingijak euzkeraz bakaŕik idatziťa argiťaltzeko, geŕteu barik gagoz. Eta auxe da eŕderaz geyago idaztiaren zijua.

Aldizkingi au idaztitegijetarako-ta, be, berebixiko aldizkingija da; azalez txukuna, ta baŕuz mamintsuba.

Bizkai'ko Batzokirik geyenak aldizkingi onetara aŕpidetuta dagozala entzun dogu. Olako aldizkingi edeŕera, baña, Bizkai'ko Batzoki'rik geyenak, barik, Euzkadi'ko Batzoki gustijak aŕpidetu biaŕ litzakez, euren idaztitegijetarako idazti abeŕkoi bat geyago ixango leukie-ta.

Eskuaŕtian daukagun onek dakaŕzan idazlanak ikusi dagixubezan, emen berago ikusi zeginkie beronen izpijuŕa.

"IZPIJUŔA:
"Dos aciertos de Sabino".—Luis de Arana-Goiri.
"(1631-1634) La gloriosa rebelión".—José Jabier de Legia.
"Una muerte de soldado por Irlanda y por la libertad".
"Izlapuŕa".—Lauaxeta.
"La vida del euskera", Altube'taŕ Seber jaunari".—Nabaŕiztaŕa.
"La restauración".—Angel de Zabala.
"Caudillos".—Manuel de la Sota.
"Educación vasca".—Eskibel.
"Atzipe".—Endaitz.
"La vida del euskera".—Luis de Garai.
"Nacionalización por el deporte".—Kiroltzale.
Izpaŕak."

Atxanda'ra

Datoŕen igandian, Artxanda'n, oturuntza bat ixango da.

Oturuntza au ezta ixango, baña, eŕiketa-usañekua, adizkide-antzo Goikoetxea'taŕ Nestoŕ mendi-arakatzale ospatsubari, adizkidiak eskiñiko dautsien maťasun-gelgaŕizkua baño.

Asmo au, Euzkadi'ri bigaŕen birea egin ixan dautsienakandik soŕtuba da, bira onetako bulzkiña ta arimea, Goikoetxea'taŕ Nestor ixan yakiela-ta.

Nestor adizkidiari aťaturiko igandian egingo dautsien bijotz-aguŕ oŕeri, geuk be edeŕto deritxagu, abeŕi-aldez ain gauza txalogaŕijak egiťen dauzan ibildari azkaŕ eta begiko oŕek onelako oturuntza bat ondo irabaziťa daukala uste dogu-ta.

Zorijonak, Nestor.

URIBIŤAŔTE'TAŔ IBON.

Deunen bixitza

Orozko'tar Albontsa Zorunduna

Albontsa'k euzkotaŕ gurasuak leuzan odolez bera Euzkadi'n jayo etzanaŕen, Oropesa Toledo'ko eŕkijan jayo zan ba, 1500'gaŕeneko uŕiĺa-17'gaŕenean Orozko'taŕ Ernanda ta Mena'taŕ Miren'gandik.

Sortzi urte leuzala Talavera de la Reina eŕijan txadon-mutil saŕtu zan eta an ikasi leuzan lenengo gauzak. Geruago Toledo'ko gongoteŕtxadonera juan eta eresija ikasi ta lenguak obeto adiraldu leuzan. 1514'gaŕenean Salamanca'ra juan zan eta sortzi urtetan adiraldu leban eta gero Agustindaŕen aŕtian saŕtu zan bere anaya bategaz batera. Uŕengo urtian lekaidekitza egin leban (1523). Ekandun gustijetan nausi zan. Egunoro iru gabeuki bakaŕik lo egiťen leban. Urtziztija ta Edeŕtija (Eŕtija) ikasteko Salamanca'ko Ikastetxe Nagusira juan zan. 1530'gaŕenean gexorik ixan izan eta il-zorijan ixan be gero. Ogei urtetan keskaz beterik ibiĺi zan.

Sortzi urtetan lekaipuru ixan zan Soria, Medina del Campo, Sevilla ta Granada'n. Gero lekaideŕkaba autu leben. Kisto'ren maťasunez baterik Indietara juatia erabagi leban: Canarias'etara elduta baña gexotu egin zan eta atzera etoŕi zan Sevilla'ra. Emen leguala Miren Neskutza ageŕtu yakon eta idazteko agindu leutsan. Ordutik auŕera idazten liñarduban.

1551'gaŕenean Valladolid'eko lekaipuruba autu leben eta aldi atan España'ko V'gaŕen Karla'k bere izlarija autetsi leban. 1554'gaŕenean lekaideŕkaba autetsi leban baŕiro baña Agimendunaren izlarija zala-ta ezetsi egin leban eta ordutik auŕera eleban lekaidien aŕtian ardurarik ixan. 1500'gaŕenean II'gaŕen Pilipa Madrid'era bixiťen juan zanean Orozko be ara juan zan eta Pilipa deuŕaren lekaretxian bixi zan il-aŕte. Goiz gustijetan jagiťen zan goxeko otoyetarako; otoi-ostian bere otoi bedegaŕak egiťen leuzan jaupea esateko epia eldu aŕte. Jaupa-ostian gexuak ikeŕtuten leuzan eta gozakijak bananduten leutsazan poztuteko.

Goiko-Jaunaren itza ugari zabaltzen leban. Lekaimetxiak irazi leizan Talavera'n eta Madrid'en. Gotzain eta gongotzain ixateko era edeŕak euki aŕen elebazan gura.

1591'gaŕen iraĺa-19'gaŕenean il zan Goiko-Jauna'ren besuetan.

Idazle gaŕatza zan eta 30 idazti gitxijenaz idatzi leuzan. Ara oŕ batzuk: "Nombres de Cristo, vergel de oración y monte de contemplación (Sevilla, 1544), "Memorial de amor santo" (Salamanca, 1896), "Regla de vida cristiana)Madrid, 1719), "Declamatio in Lauden praecelentissimi doctoris Augustini" (Granada, 1545), "Examen de la conciencia" (Sevilla, 1551), "Desposirio espiritual" (1551), "Regimiento del alma" (Salamanca, 1565), "Regalis Institutio" (Alcala, 1565), "Historia de la reina Saba" (Salamanca, 1565), "Victoria del mundo" (1566), "Epistolario cristiano" (Alcala, 1567), "Victoria de la muerte" (Burgos, 1583), "Arte de amar a Dios y al prójimo" (Alcala, 1585), "Guarda de la lengua (1589), eta abaŕ.

AGAREL.

AXANGIZ

¿EUZKO-NEKAZARI - ALKAŔTASUNA?—Entzun dodanez, eŕi onetan, be, lasteŕ Euzko-nekazari-Alkaŕtasuna egiťeko ta dabiltzazala uste dot emengo luŕlangilek be, biaŕ-biaŕekoa da berau gure baseŕiťaŕentzat eta ainbat ariñen gertuteko, lanian asi biaŕ dala be, biaŕekua dala uste dot, beste albo eŕitxubetan be alan ikusten dira ta, eŕi onetan badogu onetariko itzaldijak egiťen diťuzan izlarija be ta zerbait egingo dabela uste dot biaŕ-dan eran jaŕteko emen gure eŕitxu maťe onetan Euzko-Nekazari-Alkaŕtasuna.

GEXORIK.—Bilbao'ko osatetxian auŕkitzen da Geŕikaetxebaŕia'taŕ Estepan mutil gastia. Baita beste osatetxe baten auŕkitzen da Geŕikabetia'taŕ Eskarne Eŕenteri txaideko neskatiĺa liraña, ainbat ariñen oatzia opa dautzubet bitzuboi.

Lasteŕ ezkonduko da eŕi onetako emakume zintzua dan Txopitea'taŕ Jasone Oŕmaetxea'taŕ Domeka'gaz. Zorijonak auŕetijez.

ARTEPE.

Artua eta babia txikitutzeko makiñak;
Txomin Olano'k
Saltzen ditu, merke
Plaza de las Escuelas, 10 g'n - Donostia

Aranburu'tar R.
AZAL ETA TXIZ-BIDIAK
Fueros, 5, 3.º DONOSTIA

ARRIETA - BITXIZALEA
Legazpi, 10. - DONOSTIA. - Urrutizkiña, 13.777

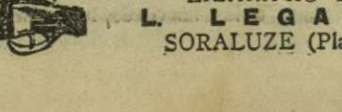

EIZARA'KO SUIZKILLU (ESCOPETA) OLEA
L. LEGARISTI Y COMPAÑIA
SORALUZE (Placencia de las Armas) — GIPUZKOA

ARIMIA

Gixakija gixaŕkoŕa berenez da. Bera bakaŕian bixi ixanda ezta bazkun banaka bat eralduta be, ezingo leukez, yaokazan onurak eta bete biaŕ dauzan biaŕkunak egoki, ez asko gitxiago, bete.

Aukeramendun bako aberiak bixidun dirala be, geyenak jayo-baŕi dirala, bixi-ixateko laingo aldun beriala ixaten dira, gixakija baŕiz, jayo-baŕi ez eze, urtietan eta urtietan bixi-ixanda iñoren biaŕ ixaten da. Zaŕtzaruan baŕiro, yaokana iñardu, ta biaŕ dauana beteko, ba'dau, iñoren biaŕ eta gastaruan baxen edo biaŕago ixaten da.

Alkaŕtze onek, gixabatza, gixaŕte onek bakotxa aukeramendun eztala, eŕez, iraun ezin dagike, zilegi-erea eta batzaŕ-erea zaindu ezin dagikezalako. Zilegi-ereak biaŕkunak eta arduradun-ixatia bere-beriak dauz. Eta ixan-be, zilegi-era barik zein biaŕkun ixan, eta arduradun nor ixango da? Zaldi-antzera edo beste edozein abere-antzera ixango gintzakez, biaŕkunez ezer egin-biaŕezta, eta, beraz edozer iñarduta be, iñor be arduradun eztala. Gixabatza, gixaŕte egokija, gura dauanak gura dauana egin al-ixatia biaŕkunik iñok-be eztaualako, eta gero, iñori eŕurik ezaŕi ezin. Onetariko gixabazkunik ezin bixi dagike, gitxijago gixaŕtia, gixabatza osua.

Augaťik, gutariko bakotxak bere biaŕkunak dauz, ta gustijok gixaŕtekuak garialakuak be bai. Gurasuak maťe-ixatia, nagosijai lotsa ta dedu-ixatia gusti-gustijok bete biaŕeko biaŕkunak dira, baťa iñor ez iĺtia, ez ostutian ta abaŕ gustijuen biaŕkuna da.

Biaŕkunak baño, egin-alixatia edo egin ez alixatia baŕu-baŕukua dau. Egin ezin dauanari, ixan-be, agindutia ankeŕkerija da. ¿Ezin dauala ta agindu ostera? ¿Iñori egaz egin dagijala aginduko ba'litxakijo zer esango zeunke? Ba, gxiaŕtiak irauteko biaŕ dirala ta lagijak dira. ¿Ezin ez alarik ezpa-litz, zetarako? Egin-barik itxi ezin ba'dau, lagija baño alpeŕagorik danik ezer bez. Eztautso iñok zaldijari lagirik iminťen, ezta gora jauŕti dan aŕijari jatsi dadiĺa agindurik be emoten, berez be, dan astunez jatsiko dalako.

Geuk dakigula, al doguna egiťeko edo egin-barik izteko arduradun gara, augaťik ondo iñarduten dogunian, iñok ez ezek kendu ezin legiskun baŕu-poza, eta biaŕ eztana egin edo biaŕ dana egin-barik izten dogunetan be, ezek iťo ezin ixaten dauskun eugarea geuria ixaten da.

Gixaŕtia lagi-barik bixi ezinda ba, batzaŕtze-eraz be, bakotxa aukeramendun ixan-biaŕ, lagijak bestelan iraun ezin dagikelako. Lagijok-barik ezin ixan, lagijok iraun-barik berak be ezin iraun. Lagijak, ixan-be, zutunik ixango ba'da, "sari-nekaltza" biaŕ dau. Bai, onak, ondo egiťen dau anak bape sari-barik, eta gaizto-iñarduten dauanako bape nekal-barik izten dauan lagijak lasteŕ dau poŕot-egin. Agindua naiz debekatzia, loki bat da-ta, edozeñentzat da latsa, ta gixakijak egin naiz ez, bardin danian, eztau latzik iñarduten eŕaza baño. Donokirik ezpa'zeu be, ta gaiztokirik ezpa'lego be, bardin yat Jauna, eta bardin maťe ixango zaut zintzoz, baŕuz esaten daben gixakijak banakak baño eztira, gixaŕtiak iraun, eta obatuaz yaokan elburuba jadetsiko ba'dau, biaŕkunak beteko dabezan bazkide asko-asko biaŕ dau, bazkide gustijak, bestelan utsuneren bat, ixilpekua baño eztala be, betiko ixango da, eta utzune utzez ezin bixi, ta ezin iraun.

Lagijak baña, sarija eztautso irabazi dauanari baño emon-biaŕ, bestelan, zuzena ezta, sarimeak baŕiz, aukeramena biaŕ, noraezez, iñardu dauanarentzat ezin sarirk-ixan dagike-ta. Nekalatzaz be bardin esan biaŕ dogu, agirijago ezpa'da. Bossuet'ak (1) dirauskunez, eztabe umerik eŕena dalako nekaltzen, baña bai, mukeŕa dalako. Eŕen-ixatia bere-gurez ezta, mukeŕa-ixatia bai. Aukeramen-barik ba, ludijon noraezezko guraz, indaŕez egindako iñarkunak baño ez litxakez ixango, gixabatza piztiťegi itxala ankeŕa ixango litxake, eta ez leuke luzaro iraungo. Biaŕkun-barik, Urtzi barik; lagi ta elburu-barik, jan eban eta gozan baño beste asmurik eztabela, indaŕez al dauanak al dauana egin, eta kiťu. ¡Bixi-kera zorijontsuba, sekula ba'da.

Aukeramenak baña, ikusi dogunez, geldi egon eta ibili, astiruago naiz bizkoŕago egin, eskumaldera naiz eskeŕaldera eldu, auŕekua biŕindu naiz baŕija egin al dauan esku bidia da.

Eta gaikixikijari onetarikarik ezetara be ez yaoko, zoŕ be etxako. Ez ba, geldi ixatia yaoko, ezin abijadarik aŕtu dagike, ez elbururik, ez biderik ez dazau, eta iñoz ezagutuko be eztau-ta; iñok abijauta, igiťuten danetan be, emon-ixan yakon indaŕ-neuŕiz baño ez, eta au gitxiťu edo geťuten ba'yako, geťu ta gitxiťu yakon neuŕiz baño ez, iñoz, be, eta ezetara be, berez, ez eskumaldera, ez ezkeŕaldera-egin eziñik. Beraz, bai-dot ba, nik, eta nik lez edozein gixakik gaikipian ezetara be eztan zerbait yaiki-barik be ixan dagikena, eta iñardu dagikena.

Bai-ba, gaikijari ezetan ikutu barik iñarkunak egin al dauazanak, iñarkunak be, gaipekuak ixan ezta, euron saŕburu-egiťia be, apuŕik be gaikipebakua ixan-biaŕ. Gomutau egikai eta egikiñatzaz esan doguna. Egikiña egikayaren edapena baño eztala, berez, egikun bape gaikibakuak, gaikijari ezetara be lotu ta eztiranak euren soŕburu-egiĺia be euretarikua ixan biaŕ, ezpalak zula beretarikua biaŕ dauan lez. Eta ixan-be, ezpala aŕtia danian, zula ezin altza edo leŕo-edo ixan, zula be aŕtia ixan biaŕ. Beraz, "ni" "egilia" gogokijak diran gogayak soŕtze iñarkunak egiťen dodazan-ezkero, gogokija naz, beintzat nigan gogokaija dan, eta ixan be biaŕ dauan, ixateko ta iñarduteko, baŕu-ixatez beintzat, gaikirik biaŕ eztauan eta ixan be ezin dagiken soŕburu-egilia da.

(Daŕaike)

TABIRATAŔA.

(1) De la connasance de Dieu I 16. Ur atzalgaŕijak:
"Gixaŕkoŕa", social.
"Zilegi da", eŕudun ezkera.
"Ankeŕ", bijotz gogoŕa.
"Sarima", meritua.
"Egikaya", zerbait egin dagikena.
"Egikiña", egikayak egiña.

¿Obendija ala obedarija?

卐 卐

—Muno, euzkeldun ori: ¿"obendija" ala "obendarija" euzkeraz esan eta idatzi biaŕ ete-don?

—Otoyo, kutun ori, Muno ixena eukiaŕen ibaŕ ganeko aldapa baten nayagok aŕo-aŕo. Euzkel-axe oso garbija an etxuat iñoz ondo aŕtu, enbata edo "galernia" bai. Muno'n belaŕira "obendija", ez "obendarija" etoŕi ba'dozak enok ondo gomuta. "Pekatarija", ija egunik gain bideŕ; edo uŕiñeko lekaiden bati "pekaterea" ("moko-suena", "moko-suena") bein edo biŕiťan bai. Euzkel-axe garbija, Oteyo, uŕin geyenez gugandik.

—Muno, "gexotija", "guzuŕtija", "mozkoŕtija" ta "negaŕtija" itzak, entzuteko zorija ¿eztok iñoz ixan agon tokijan?

—¡Josus! Otoyo; itz oŕek gauŕ be entzun eta esan, biaŕ dan gustijan.

—Eta esan eta entzuten dozak Muno, "gexotarija", "guzuŕtarija", "moxkoŕtarija" eta "negaŕtarija", "atxuŕlari" ta palankarija" lez?

—¿Zeŕ diraustak, Otoyo? Eleyeukak egimen ("opezijo") txaŕa euki eizuazan, esatia danez, "eroztarijak"; ileta bakotxan, zeregin ori ileta-etxian ebelako. Orixegaťik eta ez beste gauzagaťik.

—Eta Muno, ¿nori "gexotija", "guzuŕtija", "mozkoŕtija" ta "negaŕtija"?

—¿Ori be iťandu, Otoyo? erdi-tentela ba'nok be, osua enok. "Gexotija" deretxo, saŕi, maiz gexorik yausten danari; "guzuŕtija", guzuŕian saŕi yausten danari; "mozkoŕtija", edanian saŕitxu yausten ba'da; ta "negaŕtija", begijan negaŕa beti lez deukonari.

—Eta argaltasunez saŕiro obenan yausten garenok. ¿Zer gozak ba, "Muno?

—Ene Otoyo Maťea, edanian nai guzuŕian saŕi yausten dan "mozkoŕti" ta "guzuŕtija" lez, "obendijak": "obenan" saŕitxu yausten garalako. Oŕixen beste neuŕez ikusteko enok ixan, Otoyo, iñori oin entzun ba'neyo esaten: "Pekatorea", "pecador", "pekatarija" edo "obendarija" erantzungo neuskijo "txaŕto esanda dago". Euzkel-atzizkijak ondo yakiťiak asko esan gura dau, beaŕ dan lez itz-ikuŕpenak neuŕtuteko. Eskaŕik asko, Otoyo; euzkel-uts baten beintzat atera nozulako. Eskaŕik asko bigaŕenan be.

—Ez niri, Muno; Arana-Goiri'ťaŕ Sabin'i baño. Berak euzkel-atzizkijak ondu ben azaldu ebazan, Euzkerearen beste gauza azkorekin.

—Orain ba'dazaut neupe, Otoyo, "a, e, i, o, u" lez, atzizki bakotxaen ikuŕpen eta tokija ikasi biaŕ dirala. "Etxadi" itzaen "di" ta "obendi" itzaen "di", "sagasti" itzaen "ti" ta "guzuŕti" itzaen "ti", ikuŕpenak bat eztirala.

Olantxe da, Muno; "embraje", "acelerador", nai beste itzen batzuk euzkeraz ondo ipinteko, atzizkijak edeŕto - edeŕto yakin biaŕ dozak. Ostantzian ¿zer egin?

MAŤALE.

ARRASATE

IXIDOR DEUNA.—Musakola'ko auzo zabalak, San Ixidro dala-ta, jai edeŕak izan ditu joan dan astean. Astelenetik ekinda, soiñu bi egon ziran iganderarte, txistu ta abaŕ; txistulariak auzoko mutil argi batzuek ziran lenengo aldiz. Bizitasun aundia egon zan gazteriaren artean, Aŕasate'tik ere ba an ziran gazte guztiak.

Donearen egunean bertan eŕiko eliza nagusian, auzoan elizarik ez daukate-ta, Meza Nagusi edeŕa izan zuten. Itzaldia don Luis'ek egin zuan euskera edeŕean.

ERIOTZA.—Egun oŕetan bertan gaizkitu zan lendik ere makalik zebiĺen auzo artako gizonik prestuenetako bat. Zeleta baseŕiko jauna, ta laruntean il gizajoa. (G. B.) Gizon argia ta lagunartean alaia zan eta utsunea aundia utzi beaŕ du. Igandean, gorpu-eramatean, eta estelenean iletetan izugaŕizko jendetza aundia izan zan.

Gure naigabea agertzen diegu bere etxeko ta aideai, batez ere gure Ikastolan dabiĺen Urkiola'taŕ Imanol aren bilobari.

EZKONTZAK.—Asteazkenean ezkondu ziran Ugarte'taŕ Ildeponts eta Letona'taŕ Miren. Zorionak. Larunbatean Paŕokian Gorotsabel'daŕ Mikel Madinabeitia'taŕ Miren'ekin. Luistaŕa zelako organu ta guztikoa izan zan ezkontzako meza. Urte askotarako. Baita Aŕasate'ko kapilatxoan egun oŕetan bertan ezkondu zan Luko'taŕ Josebiñe'rekin Gaztañares'taŕ Mikel mutil bikaiña, gure ikastolan oraintxe arte ibili dan Maiztegi'taŕ Sabin'en osaba. Mallorca-alderontz joan omen dira ezkontz-ibilia egitera. Zorionik ugarienak.

EUSKAL-IZENA.—Miren Arantzatzu izen edeŕaz bataiatu dute igandean Idokiles orduñataŕaren alabatxo edeŕa. Gure oraingo alkate Uriarte'taŕ Nikola ta bere emaztea. Zorionak.

BITERI'AŔ KEPA. — Igandean izan zan urteero bezela Biteri'en Meza ta jaia. Kalerik kaleko ibilian asko zan jenderik, ta aŕasatetaŕ ospatsu oŕen jaiotetxean (orain don Toribio bizi dan etxean) jaŕi zuten aŕi zurizko oroitaŕia.

INTXORTA'RA.—Lengo idazki batean agertzen gendun naia entzun dute gure irakasle jaunak eta, olako eguraldi edeŕak ikusita, biaŕko bazkaria amari gertatu eragiteko agindu digute, biaŕ goizean goiz Intxorta-gaiñera joan beaŕ degula-ta.

Aufa!

Datoŕen asterarte Jaungoikuak gura badau

IKASLE.

Euzkotar umien aldez

"POLIFEMO"

Gauza bakan bat idoro oi genduan eta auxe zan, iñola ere uleŕtu ezin izaten genduana. Kaspartxo'ren aŕpegi argi ta bizian ez zan igertzen igarotzen zituan naigabe ta bilduŕ aundien astarnarik.

Alderantzira, bere begiak beti bizi-bizi ta bere aŕpegia beti iŕipaŕez erabili oi zuan. Gu beŕiz, au ikusita aŕiturik gelditu oi giñan.

Osabakin zebiĺenian, pozik zegoan itxuran ibiltzen zan, eta iñoiz osabaren atzetik edo osabak ez ikusteko lekuan ba'zegoan mingaña atera ta burla egin oi-zigun.

Guk, au ikustean, kanpantoŕien gañean auŕeskua egiten asiko ba'litzakean baño bilduŕ aundiagoa aŕtu oi genduan.

Iñoiz, bere ondoan ezebiĺela ikuztean koronelak, "Kaspaŕ"! deitzen zuanean, aizeak alde gustietara diadaŕ bilduŕgaŕi au eramanik, Deun Pantzeska enparantzan zegoan umerik ez zan margoa zurbildu ta arnasa estutu gabe gelditzen.

Kaspartxo bakaŕ-bakaŕi gelditzen zan bere senian eta "Bai natoŕ, osaba" esanaz juan oi zan bere ondora batere bilduŕ gabe

Iloba au eta gañera txakuŕ edeŕ bat ere bai zuan Eŕaldoi bildulgaŕi ark. Txakuŕa ere ilobaren antzeko zoritxaŕean bizi izango zan noski, baña artxek ere gaizki bizi zanik ez zuan ematen.

Dinamarka'taŕ txakuŕ aundi, edeŕ, indartsu bat zan, Muley izenduna, bizirik zegoala eŕayak ateratako mahomataŕen baten oroimenez edo izentatua.

Gustiz txakuŕ edeŕa zan eta Polifemo'kin gustora bizi zala zirudian, Kaspartxo'ren antzera.

Mutil koskoŕ danok maite gendun txakuŕ au. Al gendun guztian, eta bere nagusiak igeŕi gabe eman oi giñiskion ogi puskak, gazta puskak, eta iñoiz edo beŕiz opil pusken bat edo beste ere bai. Gu... amak azkaltzeko ematen zizkiguten ga... zetatik, beti zer edo zertxo gorde oi g... nion Muley'eri.

Onek, guk emandako gauza danak p... zik artu eta jaten zituan eta eskeŕtu e... bai. Baña gauza bat esan beaŕ det txak... onen aldez, txakuŕ eta gizonentzako e... dutzat izan dedin. Iñoiz ezgiñion ig... gauza geyen edo onenak ematen zizki... nari, baitetasun aundiena erakusten zion... Oŕelakorik ez. Txakuŕ ark mutiltxo d... nok berdin maite ginduzan.

Batzuetan gurekin jolastu oi zuan (... ain baño alkaŕ maitiago ziran orduan t... roak eta aberatsak eta). Andeŕ izena ... mutiko txiro-txiro bat, ezer ere ezeuk... ezer ere eman ezin ziona, Eŕuki-Etxeb... zan gizajua ta.

Ara ba, Muley'ek danetan uraxen ... maitiena. Buztana alde batera ta beste... arin ibiltziak, eskua miaztiak, aŕpegi... begira-begira egotiak, eta maitetasun... beste onelako agriak Andeŕ'entzat ... geyago izaten ziran guretzat baño. ... eredu edeŕa talde aundieneko (de la ma... yoŕia) edozein aldun edo diputaduentza...

Igeŕi egiten ete zuan Muley argi... beti itun, beti ixil, beti jatski bate... ibiltzen zan mutiltxo gaxo aŕk guk ba... maitetasunaren premi aundiagoa zeuka... Nik ez dakit baña ala aditzen ematen ...

Andertxo'k ere maite zuan Muley bi... biotzez. Zugaztien goyenean jolasean ... biltzala txakuŕa azaltzen zanean, jolas... laga, ta Andeŕ txakuŕarena juan oi ... eta biak bakaŕik jolastu oi zuten mait...

Zugatzaŕtean Polifemo'ren irudi i... ŕia azaltzen zanean, bat-batean amaitu ... izaten zuten Andeŕ eta Muley'en jo... sak.

AŔITOKIETA

Gure olerkarijak

Oleŕki-dazti bi jaso doguz. ¡Auxe poza! Euzko-Olerti-baŕutijan boskaŕenez egingo dan jai-auŕian, Lizardi'taŕ Jabier zanaren liburu bat eta "Orixe,,'ren beste bat aŕtu doguz. Zarautz'eko udalak ordaindu daun "Umezurtz olerkiak" irakuŕi baño len, Aita gurea, esan dogu. Geure bijotzeko adizkidia ixan zanaren gogo-aldez.

Idazti oni buruz zerbait esango, gauŕ Aitzol azkaŕak jaŕi dautson itz-auŕiatik ekingo dogu. "Amalau olerki bildu doguz gogo-lorepil onetan. Batzuk, gitxi, gure "Yakintza,,'n "Lizardi" berak azken bixitz-aldian argiťaratu-eragiñak; geyenak baŕiz, olerkariaren paperetan, bedartzan garo naruaren azpijan basaka loreak apalki estalduta egoten diran eran gordeta egozanak.

Gustijak dakaŕguz argiťara. "Lizardi" zanaren azken-amets lore oneik eguzkijak jotakuan euren jantzi apañaren edeŕtasun erakutsi ta axiak eragindakuan euren usain gozuan euzkotaŕen bekokijak igurtzi ta birikak kutsu bixigaŕiz axe dagijezen.

Amalau oleŕki oneitatik, oleŕki solak doguz. Alegija, bestiakin zer ikusirik eztaukenak, berez oleŕki osuak direnak, lili bakanak zelayan ikus dagikeguzan eran. Beste gustijak baŕiz elburu bakaŕerako sortu ziranak, gorputz bateko zatijak legetxe: arijaz lorearen zortenak lotu oi diran legez sorta egiťeko."

Eta idazle argi onek daŕai: "Lizardi" nor, zelakua ta noragiñokua genduban ezagun-erazteko egin doguz egindakuak. Laguntzale zintzua aurkiťu dogu oŕetarako. "Lizardi,,'ren azken aldeko adizkide miñenetakua: Markiegi'taŕ Joseba jauna. Oleŕki oneik argiťaratzia bere gain aŕtu dau Zarautz'eko Udalak. Sorteŕijak, be, eskeñi dautso bere laguntzea "Lizardi,,'ren gorazaŕeari."

"Biotz-Begietan" maťe dogunok, pozik gagoz. Kidekorik ezta Euzkadi,n. "Lizardi" zanaren oleŕkirik ñimiñuena, be, atsegiñez irakuŕten dogunok, gora-berak erabili dogu. "Txiki" edeŕtilari gorenguak azal txukuna egin dautso. Gastetan il da bati egin biaŕ yakona. Lizardi'ren gomutak burura ekaŕten dausku Teokrito'ten bertsua: Urtzi'k maťe dabezanak gastetan ilten dira. "Umezurtz Olerkia", euzkotaŕon eskubetan ikusi gura geunkez ikusi. "Euskaltzaleak" edeŕki portau dira lankide ixan yaken arekin. Emen gagozanak ixan gadixan Agiŕe zanaren ixena goi-goratuko dogunok. Iñor eztediĺa aren kaltez ezertxu esaten ausartu. Zuŕ gagoz! Laño batek be eztagijala dausotu aren ixen ona.

II

"Orixe,,'ren idaztiñuari "Barne-Muinetan" deritxo. Oleŕkari onik ba-dogu, Orixe'ko seme ori bat. Eŕligiño gayak darabiltz, euzkera edeŕ ta sokonaz. Mistiku andijenak idatzi dabezan bertsuak eta Orixe'ren kideko dira. Alkaŕen lotsarik eztabe ixango. Estefania Josulaunak ara zer dirauskun: "Barne-Muinetan". Euzkera atsegiñetan da; oleŕkari gisakoak ba ditu, ta alboko zerbait izkuntzek egun ager ditzaketen baino ... doagoak eta berengandikagoak. "O... obeneren artean gendun sortu bezal... lirika gaiean. Zuzen idatzi zidan "La... ta,,'k: mingaŕi da onek (Orixe) li... -sailean ez areago iardutea". Liri... onek argi darakus zuziatu etzala.

Xaki beŕiko oleŕki Iainkotiaŕak dit... Droste - Hulshoffs, Verlaine, Ma... Verdaguer, Gabril y Galan eta ola... arau ontako oleŕki-sortak ez dute O... etxea'ren onekin katoliku izatea beste... -emanik. Buru-argia ta biotz-beroa ... obeki elkartzen ditu; antze-idazketan ... siaren tankera ta eŕi-gizon iatoŕarena ... ebat elkartzen ditu. Au du bereizga... ondokoena ta sarkoŕena. Onek dio be... kiriko eitea ta kera beŕia, bere-bere... diko ditunezkoa. Sineste-egiak, Eban... -egiak ditu, bere barne-muinetan ere... auznartuak ordea.

Begikalduz baino buru-eraginez ... tzigoak edo ditu ausez guziak; ... nabaritxo ere bai, zimel-giro antza ... larik. Biotz-eragin sendoa baitute ... aitzaki ortatik lekura daude. Krista... siñezko biotz-eragiña dute, ezeztara... umiltasun sendoz betea, seme bati ... txon uste onez eta lasaipidez betea; ... korik baita kristau sinesteduna Iai... gan eta Iesukristo Erosleagan bere ... tea ondo tinkatzen dunean."

Kritika osua eztogu jaŕiko. Osuan ... egun batez. "Orixe,,'ren idaztiño oni ... uz, itz goralgaŕijak esan gura d... Beste antzekorik agertuko ete-yaku.

"Barne-Muinetan" onegez euzkera ... dago. Ondo gorenduko dau geure ... gaxo au. Ezeban txarto esan ole... gorengo a ixan zan Lizardi'k: "Etz... gero, lan ori utzi bertan bera; jaŕi... tzakio astiro-astiro; ori da benetako ... teratura, ta ori, egiazki gure mintzo ... au gorentzea."

Bete oŕen beste esanaz, amai d... Euzkotaŕa: erosi liburu au, etxatu ... muotuko. Pestan bijan gauza obak ... tozu jasoko.

GERNIKA

EUZKEL-IZENAK.— "Miren G... ñe". Basteŕetxea'taŕ Pilipa eta Le... 'taŕ Imanole'ren alabatxu jayopari...

Aita amabesoetakoak Garai'taŕ ... eta Bilbao'taŕ Miren Eduŕne izan ...

—"Joseba Iñaki". Bilaŕ'taŕ Esk... eta Eŕekexo'taŕ Edurne'ren semet...

Besoetan Bolaŕ'taŕ Peli eta Et... 'taŕ Garbiñe'k artu eben. Guztioi ... ugariak.

JAYOTZA.—Lauzirika'taŕ Polen... bere emaste Aresti'taŕ Berte'k eure... go semea euki dabe. Zorionak.

ERIOTZA.—Joan zan larunbat... zan Madinabeitia'taŕ Emeteri, iraŕ... guna.

Igandian egin zan bere ilobi... gun asko eta asko erdu zan.

Bere sendian adizkide onak d... artu bedie emastc, alaba eta ... geure tamal-aguŕik biotzetikoena. ... bego.

卐 卐 卐

Pelota-toki atzean, jolas-lan... atonduten diardue. Bola-toki bi be, ... gauza askoren aŕtian, izango ei... astoki oŕek.

Aspalditxuon bola-tokiok-eta erdi... ta daukaguz.

卐 卐 卐

"Limas Oswill" eritxon olako ... laba da ondakiñak, Tolosa alde... bik artu ditue, 40.000 lanŕleko ord... "Oswill" bazkuneko artzeko... euneko ogetabosten bat urtengo d... ñue.

BELU-MEN...